

UDK 630^x618

V. V. Goroshko,

S. N. Bugayov

*Kharkiv national agrarian university named after V. V. Dokuchayev***TYOLOGICAL CTRUCTURE AND PRODUCTIVITY
OF THE FORESTS OF A SE “GLUKHIV FORESTRY”**

Abstract. *Digression of oak areas mainly occurs because the composition and structure of existent plantings do not adequate the necessary conditions of area growing and biological features of an oak; it appeared so as a result of incorrect farming. We must take into account the fact that an actual task is to begin creating and forming the most productive and stable oak plantings which would use any possibilities of forest conditions. The results of the detailed typological analysis of forests of state enterprises of forestry, tables of the productivity, which are worked out taking into account the features of typological structure of enterprises and the analysis of the index of usage of forest potential - all these facts mentioned above give us an opportunity to define the reserves as for increasing their productivity as well as the result of enlarging the effectiveness of forestry. We should keep in mind that the tables of productivity of original timberland of areal and valuable kinds of forestry of Ukraine are formed mainly for different regions of our country without considering the peculiarities of regional whereabouts of state enterprises of forestry. The question about getting the tables of productivity for original timberland of dominant types of forests within the bounds of these enterprises is still under consideration.*

The forests of SE “Glukhiv Forestry”, situated in the northern part of Sumskaya oblast on the area of Glukhiv administrative region, have been researched.

To calculate the size of usage of the wooded potential by the original timberland in a new maple - and - lime area of SE “Glukhiv Forestry” the reserve of planting was taken from the tables of productivity of the original timberland of areal and valuable types of Ukrainian forestry worked out by I.V. Turkevich, as well as they used the standard plantings taken from the afforestation discriptions.

The most popular type of forest is a new maple – and – lime area, a new oak – and – pine coniferous forest, a new lime – and – oak – and – pine forest, a new maple – and – lime coniferous forest, damp lime – and – oak – and - pine forest. Their part takes from 10% to 28% of the SE “Glukhiv Forestry” area.

The timberland in the new maple – and – lime area of SE “Glukhiv Forestry” has been learnt in details. Within the limits of the defined kind of forest the timberland was divided into original and planted.

The square of the original timberland is 3,2 thousand ha or 58% of the whole forest. The total square of the planted timberland is 2,5 thousand ha that stands for approximately 42% of the forest.

To calculate the size of usage of the wooded potential by the original modal timberland in a new maple - and - lime area of SE “Glukhiv Forestry” the reserve of planting was taken from the tables of productivity of the original

timberland of areal and valuable types of Ukrainian forestry worked out by I.V. Turkevich, as well as they used the data from the worked out tables of productivity for the oak area of the new maple – and – lime area of SE “Glukhiv Forestry”.

It is proved that the index of usage of the wooded potential with the seedy oak areas in compare to the highly productive timberland from the tables by I.V. Turkevich varies from 23% to 82%.

The index of usage of the wooded potential with the modal seedy oak areas in compare to the highly productive timberland from our tables varies from 18% to 97%. The average index of usage of the wooded potential with the seedy oak areas in compare to the highly productive timberland from the tables by I.V. Turkevich and in compare to the highly productive timberland from our tables of productivity is similar and equals 70%.

According to the analysis of the typological forest structure, the index of usage the wooded potential with oak areas in new maple - and - lime area of SE “Glukhiv Forestry”, the worked out tables of productivities, it was determined the level and effectiveness of forestry holding in the areas of the studied enterprise, the definite deficiencies were found in forestry holding and some reserves were accepted for its increasing.

Keywords: typological analysis, wooded potential, oak areas, tables of productivity, SE “Glukhiv Forestry”.

УДК 630[×]618

В. В. Горошко,

С. Н. Бугаев

Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева

ТИПОЛОГИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА И ПРОДУКТИВНОСТЬ ЛЕСОВ ГП «ГЛУХОВСКОЕ ЛХ»

Исследованы типологическая структуру лесов ГП «Глуховское ЛХ», определён уровень использования лесорастительного потенциалу модальными древостоями в доминирующем типе леса, произведён расчет таблиц продуктивности для дубовых древостоев свежей кленово-липовой дубраве ГП «Глуховское ЛХ».

Ключевые слова: *типологический анализ, лесорастительный потенциал, дубняки, таблицы продуктивности, ГП «Глуховское ЛХ».*

УДК 630[×]618

В. В. Горошко,

С. М. Бугайов

*Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва.***ТИПОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛІСІВ
ДП «ГЛУХІВСЬКЕ ЛГ»**

Досліджено типологічну структуру лісів ДП «Глухівське ЛГ»; встановлено рівень використання лісорослинного потенціалу модальними деревостанами в домінуючому типі лісу; проведено розрахунок таблиць продуктивності для дубових деревостанів у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ».

Ключові слова: *типологічний аналіз, лісорослинний потенціал, дубняки, таблиці продуктивності, ДП «Глухівське ЛГ».*

Причин дигресії дібров полягають у невідповідності складу і структури існуючих насаджень умовам місцезростання та біологічним особливостям дуба черещатого, які виникли в результаті невірного господарювання у них. У зв'язку з цим актуальним завданням є перехід до цільового створення та формування найбільш продуктивних та стійких дубових насаджень, які б максимально використовували можливості лісорослинних умов. Результати детального типологічного аналізу лісів державних підприємств лісового господарства, таблиці продуктивності, які розроблені з урахуванням особливостей типологічної структури підприємств та аналіз показника використання лісорослинного потенціалу, надають можливість визначити резерви щодо підвищення їх продуктивності та як наслідок посилення ефективності господарювання в них. Зважаючи на те, що таблиці продуктивності корінних деревостанів зональних та господарсько-цінних типів лісу України побудовані в цілому для різних регіонів нашої держави без урахування особливостей районів розташування кожного з державних підприємств лісового господарства, питання розрахунку таблиць продуктивності для корінних деревостанів домінуючих типів лісу у межах цих підприємств є відкритим.

Дослідженню підлягали ліси ДП «Глухівське ЛГ», яке розташоване в північній частині Сумської області на території Глухівського адміністративного району.

Згідно з лісорослинним районуванням територія підприємства належать до двох зон:

а) перехідної зони між поліською і лісостеповою (лісові масиви Землянківського, Слоутського і північна частина Червонянського лісництва – ур. "Рубовщина", ур. "Баранівська дача", ур. "Фотовиж");

б) лісостепової (лісові масиви Баницького, Шалигінського лісництв і решта території Червонянського лісництва).

Клімат району розташування лісгоспу помірно-континентальний і характеризується тривалим прохолодним літом з достатньою кількістю опадів і

порівняно короткою м'якою зимою (Проект організації..., 2008).

Лісотипологічний аналіз лісів досліджуваного підприємства проводили на засадах лісівничо-екологічного напрямку в лісовій типології (Ведмідь, 2010; Остапенко, 2002; Погребняк, 1955). Під час визначення показника використання лісотипологічного потенціалу корінними деревостанами у переважаючих типах лісу застосовували відомі методи лісотипологічного аналізу (Вороб'єв, 1967; Остапенко, 2002; Погребняк, 1955). Під час визначення потенційної продуктивності використовували дані В. І. Туркевича (Туркевич, 1973) щодо продуктивності високопродуктивних деревостанів. Ступінь використання лісотипологічного потенціалу дубовими деревостанами визначали за формулою:

$$\text{ЛП} = \text{П}_\text{ф} * \text{П}_\text{п}^{-1} * 100\%, \quad (1)$$

де ЛП – ступінь використання лісотипологічного потенціалу земель (%); $\text{П}_\text{ф}$ – фактична продуктивність деревостанів (м^3); $\text{П}_\text{п}$ – потенційна продуктивність деревостанів (м^3) (Ведмідь, 2010).

За результатами аналізу типологічної структури лісів досліджуваного підприємства нами встановлено, що у межах площ земель вкритих лісовою рослинністю ДП «Глухівське ЛГ» представлено фактично весь трофогенний ряд – бори, субори, сугруди, груди. Найбільш представленим трофотопом у лісах досліджуваного підприємства є сугруд, площа якого становить 9,9 тис. га або 51 % площі земель вкритих лісовою рослинністю. У свою чергу груди займають 30 %, субори, 19 %, а бори – 0,2 % площі земель вкритих лісовою рослинністю ДП «Глухівське ЛГ.»

Установлено, що в лісах досліджуваного підприємства формується п'ять типів гігротопів. Дуже сухі типи відсутні, а свіжі типи, площа яких становить 16,5 тис. га або 84 % площі земель вкритих лісовою рослинністю підприємства є домінуючими.

Найбільш представленим едатов є свіжий сугруд, площа якого становить 7,3 тис. га або 37 % загальної площі земель вкритих лісовою рослинністю підприємства.

Установлено, що у межах лісів досліджуваного лісгоспу формується 17 різних типів лісу. У борових умовах формуються два, суборах – чотири, сугрудах – шість, грудях – п'ять типів лісу.

Найбільш поширеним типом лісу є свіжа кленово-липова діброва, свіжий дубово-сосновий субір, свіжий липово-дубово-сосновий сугрудок, свіжа кленово-липова судіброва, вологий липово-дубово-сосновий сугрудок. Їх частка коливається від 10 до 29 % площі лісів ДП «Глухівське ЛГ». Інші типи лісу представлені малими площами, частка кожного з них не перевищує 2 % площі лісів досліджуваного підприємства. При цьому зауважимо, що домінуючим за площею едатов є свіжий сугруд, а серед типів лісу – свіжа кленово-липова діброва. Це пояснюється тим, що у складі свіжого сугруду формується декілька типів лісу (табл. 1).

Детальному вивченню підлягали деревостани у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ». У межах зазначеного типу лісу було проведено поділ деревостанів на корінні та похідні.

Площа корінних деревостанів становить 3,2 тис. га або 58 % усієї площі

типу лісу. Загальна площа похідних деревостанів складає 2,5 тис. га, що приблизно становить 42 % площі типу лісу.

**1. Розподіл площі земель, вкритих лісовою рослинністю
ДП «Глухівське ЛГ» на типи лісу**

Індекс типу лісу	Назва типу лісу	Площа, тис. га	Частка, %*
A ₁ -С	Сухий сосновий бір	0,0	0,0
A ₂ -С	Свіжий сосновий бір	0,0	0,1
B ₂ -дС	Свіжий дубово-сосновий суббір	3,5	17,6
B ₃ -дС	Вологий дубово-сосновий суббір	0,3	1,6
B ₄ -дС	Сирий дубово-сосновий суббір	0,0	0,1
B ₅ -бС	Мокрий березово-сосновий суббір	0,0	0,0
C ₂ -л-дС	Свіжий липово-дубово-сосновий сугрудок	4,6	23,5
C ₂ -к-лД	Свіжа кленово-липова судіброва	2,7	13,6
C ₃ -л-дС	Вологий липово-дубово-сосновий сугрудок	2,0	10,1
C ₃ -к-лД	Волога кленово-липова судіброва	0,4	1,9
C ₄ -Влч	Сирий чорновільховий сугрудок	0,3	1,4
C ₅ -Влч	Мокрий чорновільховий сугрудок	0,0	0,1
D ₁ -клД	Суха кленово-липова-діброва	0,0	0,1
D ₂ -клД	Свіжа кленово-липова-діброва	5,7	28,9
D ₃ -клД	Волога кленово-липова діброва	0,2	0,7
D ₄ -Влч	Сирий чорновільховий груд	0,1	0,4
D ₅ -Влч	Мокрий чорновільховий груд	0,0	0,0

Примітка: * частка від загальної площі земель вкритої лісовою рослинністю ДП «Глухівське ЛГ»

Серед похідних деревостанів найбільшу площу займають деревостани з перевагою у складі сосни звичайної, берези повислої, осики, ясеня звичайного та липи дрібнолистої. Площа їх становить близько 2,0 тис. га або 35 % від загальної площі всіх похідних деревостанів у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ». Інші похідні деревостани представлені значно меншими площами.

Розрахунок таблиць продуктивності корінних дубняків у свіжій кленово-липовій діброві проводили на основі їх таксаційної характеристики.

Для розрахунку величини використання лісорослинного потенціалу корінними модальними деревостанами у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ» запас насаджень (для порівняння) було взято з таблиць продуктивності корінних деревостанів зональних і господарсько-цінних типів лісу України, розроблених під керівництвом І. В. Туркевича (Туркевич, 1973), а також використовувалися дані з розроблених таблиць продуктивності для дубняків свіжої кленово-липової діброви ДП «Глухівське ЛГ» (табл. 2).

Установлено, що показник використання лісорослинного потенціалу модальними насінневими дубняками у свіжій кленово-липовій діброві порівняно до високопродуктивних деревостанів з таблиць І. В. Туркевича (Туркевич, 1973) коливається у межах 23 – 82 % (рис. 1). Максимальний показник використання лісорослинного потенціалу модальними дубняками характерний для IV – VII класів віку (рис. 1). У свою чергу дубняки I – II та XII класу віку

характеризуються мінімальним показником використання лісорослинного потенціалу.

2. Таблиці продуктивності корінних дубових деревостанів у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ».

Вік, років	Діаметр, см	Висота, м	Запас, м ³	Повнота	Середня зміна запасу, м ³
5	2,0	1,3	42,0	0,80	3,2
15	6,0	7,7	118,6	0,82	4,3
25	10,0	12,9	185,6	0,82	5,1
35	14,0	17,2	242,8	0,83	5,8
45	18,0	20,6	290,3	0,83	6,2
55	22,0	23,2	328,2	0,82	6,3
65	26,1	25,2	356,3	0,81	6,2
75	30,1	26,7	374,8	0,79	5,9
85	34,1	27,9	383,5	0,77	5,3
95	38,1	28,7	382,6	0,75	4,5
105	42,1	29,4	371,9	0,71	3,4
115	46,1	30,0	351,6	0,68	2,1

Показник використання лісорослинного потенціалу модальними насінневими дубняками у свіжій кленово-липовій діброві порівняно до високопродуктивних деревостанів з розроблених таблиць продуктивності (табл.2) коливається у межах 18 – 97 %. Максимальний показник використання лісорослинного потенціалу модальними дубняками характерний для X – XI, а мінімальний – I – III класів віку.

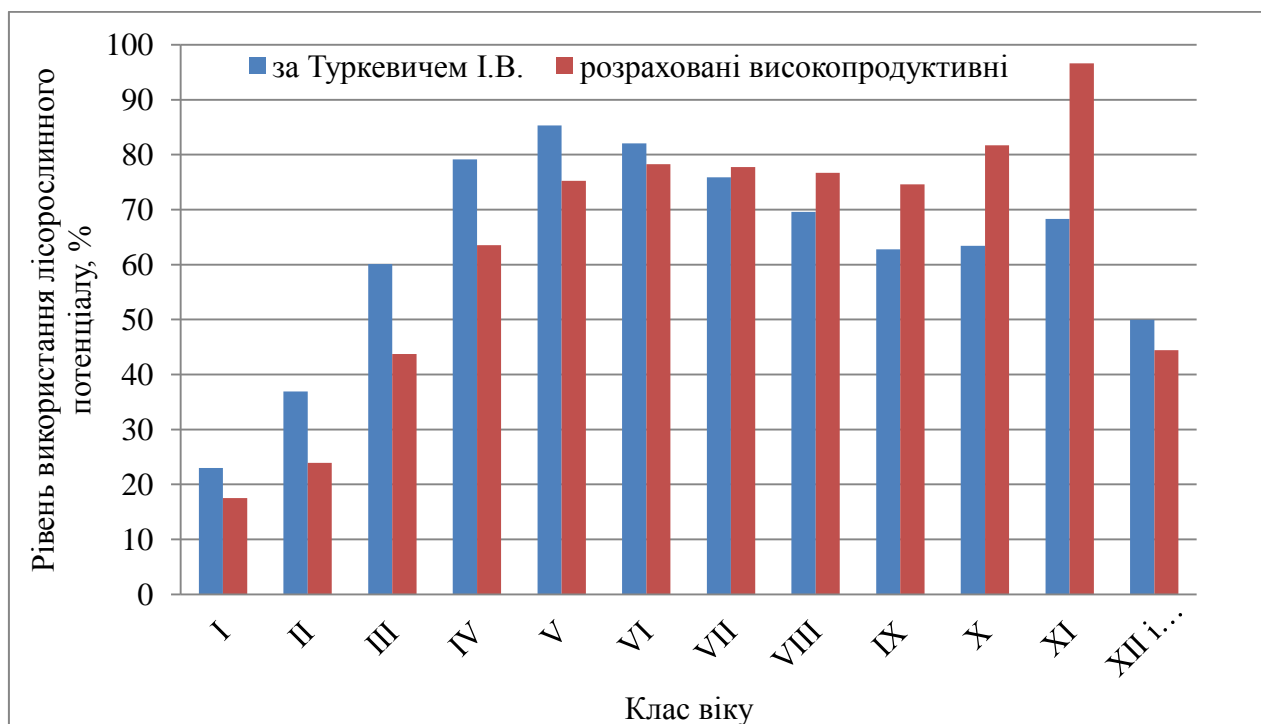

Рис. 1. Використання лісорослинного потенціалу модальними насінневими дубняками у свіжій кленово-липовій діброві ДП «Глухівське ЛГ»

Середній показник використання лісорослинного потенціалу модальними

насіньовими дубняками порівняно до високопродуктивних деревостанів з таблиць І. В. Туркевича (Туркевич, 1973) та розроблених нами таблиць продуктивності близькі і коливаються у межах 70 %.

Доволі низький рівень використання лісорослинного потенціалу модальними дубняками у віці молодняка значно понижують загальний показник використання лісорослинного потенціал дубняками досліджуваного лісгоспу, а також свідчать про можливі певні недоліки у проведенні рубок догляду, насамперед – освітлень, прочисток та проріджень.

Проведений розрахунок та подальший аналіз показника використання лісорослинного потенціалу дубняків у свіжій кленово-липовій діброві надав можливість оцінити продуктивність деревостанів та рівень ведення господарства в них. Було виявлено певні недоліки у веденні господарства у молодняках дубняків свіжої кленово-липової діброви ДП «Глухівське ЛГ».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

- Ведмідь М. М.** Оцінка лісорослинного потенціалу земель / М. М. Ведмідь, С. П. Распопіна. – К.: Екоінформ, 2010. – 84 с.
Vedmid M. M., Raspopina S. P., 2010, «Assessment of The Wooded Potential Areas», Kyiev: «Ecoinform», 84 p.
- Воробьев Д. В.** Методика лесотипологических исследований / Д. В. Воробьев. – К.: Урожай, 1967. – 388 с.
Vorobjov D. V., 1967, «Methodic of Forest Typological Researches», Kyiev: Urozhai, 388 p.
- Методические** рекомендации по определению потенциальной производительности лесных земель и степени эффективности их использования / И. В. Туркевич, Л. А. Медведев, И. М. Мокшанина, В. Е. Лебедев. – Х.: УкрНИИЛХА, 1973. – 72 с.
Turkevich I. V., Medvedev L. A., Mokshanina I. M., Lebedev V. E., 1973, «Methodical Recommendations for Definition of Potential Productivity of Timberlands and the Effectiveness of their Usage», Kharkiv: UkrNIILKHA, 72 p.
- Остапенко Б. Ф.** Лісова типологія: навчальний посібник / Б. Ф. Остапенко, В. П. Ткач. – Х. ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького, 2002. – 204 с.
Ostapenko B. F., Tkach V. P., 2002, «Forest Typology» [Textbook], Kharkiv: KhNAU by Dokuchaev, UkrNDILGA by G.M. Vysotzkyi, 204 p.
- Погребняк П. С.** Основы лесной типологии / П. С. Погребняк. – К.: Изд-во АН УССР, 1955. – 455 с.
Pogrebnyak P. S., 1955, «Basics of Forest Typology», Kyiev.: Publishing house AN USSR, 455 p.
- Проект** Організації і розвитку лісового господарства державного підприємства "Глухівське лісове господарство". – Ірпінь: Українське державне проектне лісовпорядне виробниче об'єднання "Укрдержліспроєкт", 2008. – 154 с.
Project of the Organization and Development of Forestry of the State Enterprise "Glukhiv Forestry". – Irpin: Ukrainian National Projected Forest Regulated Production Association "Ukrderzhlisproekt", 2008. – 154 p.